

Montaurà

Nº 12

Tardor 1990

REVISTA DE MANCOR DE LA VALL

ESGLÈSIA DE MANCOR, dibuix de l'artista local Joan Pere Casillas Fontanet.

Montaura

MONTAURA, Revista de Mancor de la Vall.

Redacció : Grup de Mancorins.

Confecció : En Joan & Co.

Col·laboradors: Tots els qui vulguin.

IMPRESSIÓ: Informacions Llevant, S.A.

Dipòsit Legal: PM 3-1988.

EDITA: COL·LECTIU MONTAURA

Pl. Ajuntament, 1

07312 MANCOR DE LA VALL

Telèfon: 501776

Les responsabilitats dels articles
recauran només damunt de llurs autors.

~~~~~	
Ajuntament	501776
Ambulàncies	200362
Ambulatori S.Soc. Inca	502850
A.T.S.	501880
Bombers	085
Dispensari Municipal	504865
Electricitat "Avaries"	500700
Escola "Montaura"	505991
Esperança, Telefon de la	461112
Fons Cultural Europeu	457777
Guardia Civil C.O.S.	062
Guardia Civil Selva	515004
Meteorològica, Inform.	405814
Metge de Guardia (Nº688)	281313
Notícies (de 8 a 20 h.)	721172
Parròquia	501828
Protecció Civil	721040
Pompes Fúnebres	500237
Telegrams per telèfon	722000
Toxicològica, Inform.	91-2620420
Tren, Estació Inca	500059
Urgències S.Soc. Inca	503882
~~~~~	

SUMARI

Portada: "Església de Mancor", dibuix de l'artista local Joan Pere Casillas
Pàg. 3 CRÒNICA, Gabriel Fiol Mateu.

6 L'AJUNTAMENT INFORMA.

8 L'ESPLAI, Ara quan tot torna a la normalitat..., L'equip de monitors.

10 DE CA NOSTRA, Jaume Gual Mora.

12 TERCERA EDAT.

13 TOPONIMIA DOCUMENTADA -12-, Gabriel Fiol Mateu.

14 Entrevista: CATALINA SAMPOL MATEU - "Balaguera", Jaume Gual Mora.

16 SES GLOSES - D'En Tomeu Sinevé.

17 ELS LLINATGES DELS MANCORINS - 11-, Gabriel Fiol Mateu.

18 GRACIES PORQUERET, Joan Pere Casillas Fontanet.

TEMPERATURES I PLUGES A MANCOR, Miquel Saurina Vallori.

19 ARA HA FET VINT ANYS.

20 L'ESCOLA.

21 A.P.A. INFORMA.

22 LA PARRÒQUIA LA FEIM ENTRE TOTS.

23 SALUT.- Es convenient vacunar-se contra la grip. Isabel Garau Llinàs

24 EL FUTBOL: El Montaura líder a la 5ª jornada. Joan Martorell Vallori

26 BASQUET.

27 PER LLEPAR-SE ELS DITS, Temps de Bunyols. Domingo Llull Capó.

Contraportada: IMATGES D'AHIR: Ca ses monges (anys 40), comentari d'En Biel de Son Nadal.

De nou ens complau desitjar-vos:

FELIÇ NADAL I BON ANY NOU

CRÒNICA

JULIOL

El dia 9 es començà el sondeig a la finca de propietat municipal al Camp de Massanella, on s'havia projectat edificar-hi el nou cementeri, que finança el Govern Balear per millorar el subministrament d'aigua potable als municipis del Raiguer. Havent-se arribat a una fondària de 450 metres, es comprovà que l'aigua que es podia extreure no era rendible. Així i tot es deixà entubat per posteriors comprovacions.

El dia 14 batien a la parròquia Maria Magdalena, filla de Joan Gual Jaume i de Joana Gomila Garcias. Foren els padrins Gabriel Pol i Maria Magdalena Gomila. Felicitats.

El mateix dia 14 es celebrà, al Casal de Cultura, l'Assamblea General de Socis de l'Associació d'amics de la Tercera Edat. En el curs de la mateixa s'aprovaron els comptes del primer semestre del corrent any, i que oferim en detall a aquesta mateixa revista. Essent tant afectats els socis d'aquesta societat a la bauxa, no és d'estrenyar que l'Assamblea acabàs amb un bon sopar i amb un animat ball amb la música interpretada per D. Manuel Vitaller.

A la matinada del dia 22 morí el pare polític del nostre batle, l'amo En Josep Moranta Morro a l'edat de 86 anys. Als seus fills

Mateu i Maria i demés familiars, els donam el nostre més sincer condol. Descansi en Pau.

El mateix dia 22, a l'ermita de Santa Magdalena del Puig d'Inca es casaren Bernardí Mateu Moranta amb Magdalena Martín Amer als quals felicitem afectuosament.

El dia 24 es començà a la finca antigament coneguda com el Clot de Massanella, al llindar amb el terme de Selva, un nou sondeig cercant la desitjada aigua. Aviat els indicis foren que aquesta vegada s'havia encertat en l'emplaçament del forat. Les proves no exhaustives, proporcionaren un cabdal de 20.000 litres-hora. La Conselleria d'Ordenació del Territori del Govern Balear a càrrec de la qual han estat les despeses del sondeig, està estudiant i negociant la conducció de

l'aigua per incorporar-la a les xarxes corresponents dels ajuntaments de Selva i Mancor per solucionar l'abastiment de tan vital element a llurs poblacions.

El dia 27, sobtadament morí l'amo En Jordi Moranta Martorell de Can Cabà, a l'edat de 83 anys. El seu fill Joan i altres familiars els donam el nostre sentiment per tan irreparable pèrdua.

AGOST

El dia 13, segons anunci publicat a la premsa, quedaven exposades les Normes Subsidiàries i Planejament del terme de Mancor de la Vall per espai d'un mes a fi de que es puguin formular al·legacions a les mateixes.

El dia 22, al Puig de Son Picó, un foc procedent

de la part de Meca devastà unes quarterades que ja havien sofert el mateig càstig no fa gaire temps. El parc de bombers d'Inca el deixà aparentament apagat prop de les deu del vespre. Però el dia següent, l'oratge el reviscolà, augmentant l'àrea afectada. El mateix parc el deixà definitivament apagat a primeres hores de la tarda.

El dia 31, al jutjat de Pau, es casaren Joan Mateu Riera i Catalina Estrany Morro. Felicitats.

SETEMBRE

El dia primer es celebrà

la Diada de Trui que ja es va convertint amb festa tradicional del temps de vacances. El matí estigué ocupat per la cercavila amb bicicletes i pitos, una gran ginkama que obligà als al·lots participants a revolucionar tot el poble tractant de resoldre el questionari del concurs, finalitzant amb refrescants jocs d'aigua a la piscina.

A la tarda es clausurà el Curset de Natació que havien patrocinat el Govern Balear i el Consell Insular de Mallorca, després la difícil pujada al pal ensabonat. La novetat d'enguany fou la presència al camp de Turixant del globus aerostàtic captiu de la Caixa de Balears "Sa Nostra". Tots els nins i nines de Mancor

pogueren pujar amb la canastra i experimentar les mateixes impressions que els germans Montgolfier, quan al llunyà any 1783, protagonitzaren la primera ascensió tripulada de la història. La diada acabà amb una verbena al Poliesportiu.

Igualment el dia 1 fou testimoni de les noces a la parròquia de Miquel Angel Ramis Coll i Maria del Pilar Ramiro Martorell, als qual desitjam molta felicitat en el seu nou estat.

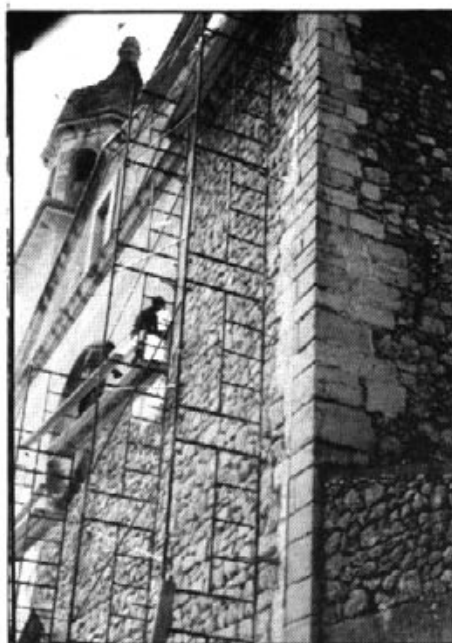
El dia 14 es finalitzà la temporada de bany a la piscina municipal. Els encarregats de la mateixa ho celebraren amb una verbena a càrrec del grup Pioners.

"Construcciones Ropit S.A." estan subvencionades amb 2.500.000 ptes. d'un fons acordat entre els Governos de l'Estat i Balear per a la restauració de monuments artístics. Les obres consisteixen en resaltar les pedres de la construcció i al mateix temps impermeabilitzar les juntes entre les mateixes a fi de suprimir la humitat, especialment a la façana principal. Aprofitant la instal·lació dels bastiments, també es restaurarà la cúpula del campanar, corrent les despeses d'aqueixa part a compte de la parròquia.

El dia 15, en el local de la tercera edat del Casal de Cultura, s'inaugurà una exposició d'objectes antics i etnològics. Hi havia abundants eines agrícoles que el pas del temps s'han convertit en peces de museu. Fou organitzat per l'Associació d'Amics de la Tercera Edat.

El dia 19 començà la reforma de les façanes orientades a llevant i mitjorn de l'església parroquial. Les obres que realitzar

El dia 21 al Casal de Cultura, el Dr. en medicina Sr. Rafael Monjo Dalmau, pronuncià una conferència que versà sobre "Aptitud pràctica davant situacions urgents". La patrocinà la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear.

El dia 22 es celebrà la desena edició del Mini Marathón Popular. Uns cent trenta marxaires de la primera, segona (pocs) i tercera (molts) edats feren el consabut itinerari Mancor-Massanella-Mancor per ses Quarterades. A l'arribada al Poliesportiu Municipal, l'Ajuntament amb la col·laboració de la Caixa Sa Nostre, obsequià als participants amb un típic i abundant berenar que feu anar en orris l'esforç que havien fet per cremar greix.

El dia 29 es celebrà l'enterrament i funeral per Antònia Moyà Ramón, coneguda per N'Antònia de Son Amer. Era natural de Lloseta i fou la muller d'En Joan Martorell de Ca Sa Mieta. Tant a ells com als seus fills Joan i Miquel i demés familiars els transmetem el

nostre desig de que descansi en pau.

Hem deixat de resenyar alguns sopars i balls de l'Associació d'Amics de la Tercera Edat per no ésser massa repetitius, ja que aquest estiu quasi cada

setmana han tengut ous o colomins. Però sí que volem fer esment del dinar de companyarisme i ball de saló que feren el dia 29. Foren cent quaranta-nou els socis que posaren peus davall taula. De gran emotivitat es pot qualificar el minut de silenci que, tothom dret, es guardà en memòria de la sòcia Antònia Moyà Ramón que, com hem dit més amunt, fou enterrada el mateix dia. Pel damés, l'ambient de germanor i amistat resultà simplement extraordinari.

Gabriel Fiol.

Ajuntament de Mancor

Sessió Ordinària de 26 de Juliol.

Després de llegida l'acta de la sessió anterior, el regidor Sr. Jaume Fontanet Martorell manifestà la seva disconformitat pel fet que no es recollissin les preguntes que formulà durant la dita sessió. El Secretari li manifestà que l'anterior sessió fou extraordinària i que no incloïa l'apartat de precs i preguntes i que si aquests es formularen fou un cop tractats els assumptes de l'ordre del dia. El Sr. Batle va comentar que havia contestat les referides preguntes per la seva voluntat d'informar.

El ple quedà informat de la resolució del President del Consell Insular de Mallorca concedint una subvenció de 100.000 ptes. pel curset de natació i d'una altra de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear de 150.000 ptes. per normalització lingüística.

S'acordà el canvi de titularitat de l'activitat de curtits de pell situada a la carretera de Mancor a Inca (Granja Avícola) que figurava a nom del Sr. Antoni Riera Amer a favor del Sr. Rafael Rayó Morro.

Es concediren les llicències d'obres següents:

A D. Joan Martorell Rosselló per arreglar coberta i porxo traster i tapar forats de les parets a la seva casa del carrer Nou.

A D. Josep Aguilera Ubeda per picar parets interiors i fer una cambra de bany a la seva casa del Carrer de la Canaletta.

A D. Antoni Ripoll Frontera per pujar la paret d'un porxo a la seva finca de Ses Quarterades.

També s'aprovà adherir-se al pla d'extensió de l'educació física als centres docents no universitaris, promogut per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports que té per finalitat aconseguir que tots els centres disposin d'instal·lacions esportives completes i que a més puguin ésser utilitzades pels veïns.

Després de l'exposició prèvia dels treballs d'elaboració de les Normes Subsidiàries de Planejament d'aquest terme municipal, segons projecte de l'arquitecte Sr. Francesc Villalonga Beltran, es reconeixeren els suggeriments presentats pels Srs.

Antoni Palou de Comasema i Salvador Beltrán García-Ruiz, desestimant-se els restants. Vist tot això, el ple acordà aprovar inicialment les Normes Subsidiàries de planejament del nostre terme municipal i sotmetre a informació pública en el termini d'un mes l'expedient corresponent.

Com és costum, dins el mes d'Agost no es celebrà cap sessió del ple.

Sessió Ordinària de 27 de Setembre.

Després d'aprovar la redacció de l'acta de l'última sessió i quedar informats de la correspondència i disposicions oficials el ple inicià la discussió dels punts de l'ordre del dia.

Entre aquests destaquem l'aprovació del Compte General del Pressupost de 1.989, vist l'informe favorable de la Comissió Especial de Comptes, i de no haver-se presentat reclamacions durant la seva exposició al públic.

Es concediren les següents llicències d'obres particulars:

Al Sr. Gabriel Martorell Llull per col·locar una porta de fusta al garatge del carrer Biniarroi nº 29.

Al Sr. Motserrat Morro Fontanet per modificar una finestra i fer una ximeneia nova, al carrer des Fang nº 7.

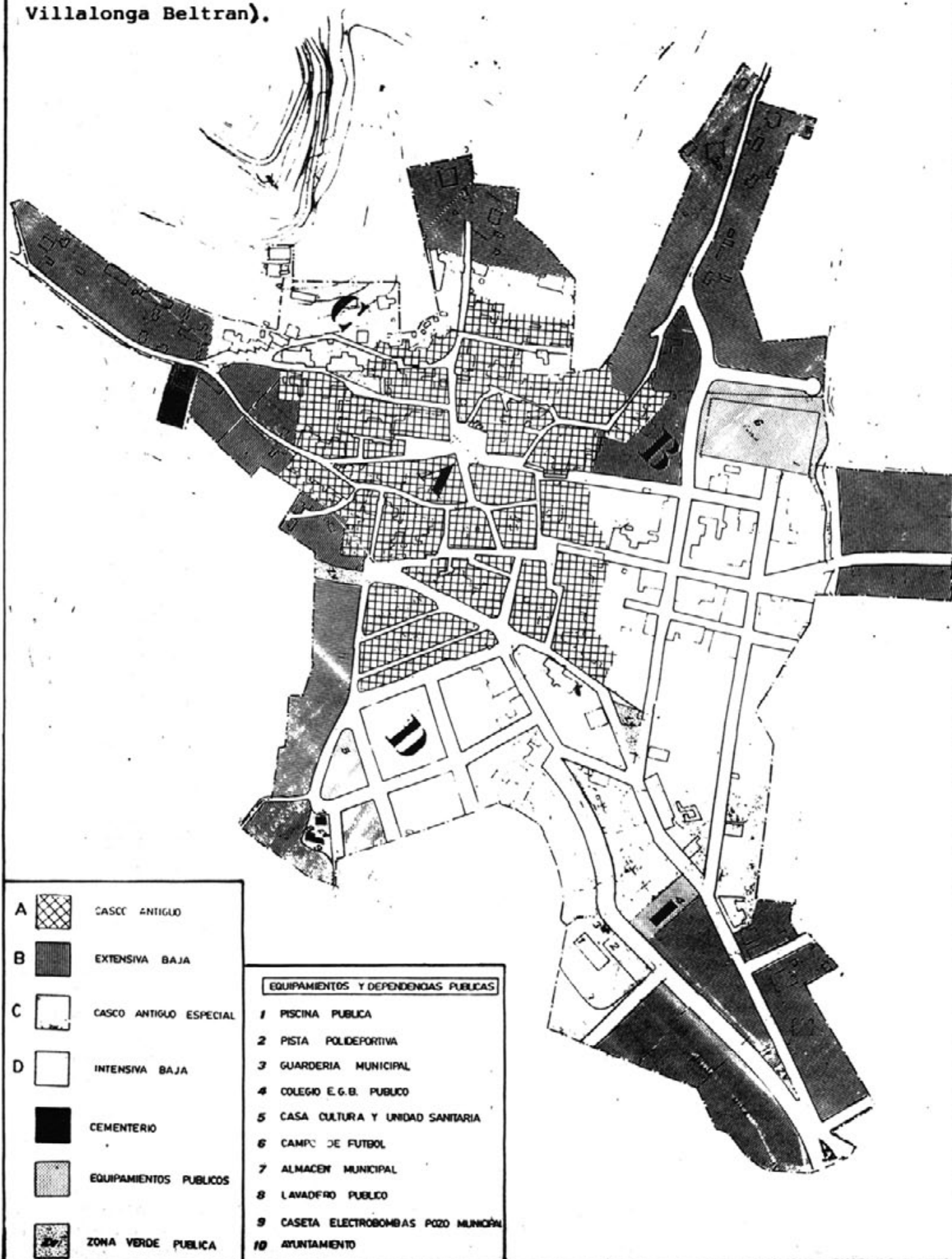
Al Sr. Miquel Saurina Vallori per enrajolar cotxeria i trenta metres quadrats de paret a la seva casa del Carrer Sa Vileta, s/n.

A la Sra. Antònia Pou Mora per canviar rajoles d'un bany i arreglar la coberta amb teula àrab a la seva vivenda del carrer des Cine, nº 4.

Al Sr. Antoni Martorell Vicens per asfaltar cent metres de camí a una finca situada al Pujol.

També es concedí llicència d'obres i el benefici que s'assenyalen al quinze sol·licitants que s'han acullit al Pla de Millorament de Façanes 1.990. A la votació s'abstengueren a una sol·licitud el Batle i el regidor Jaume Fontanet Martorell per no beneficiar familiars seus.

Classificació del sol urbà de Mancor, d'acord a les Normes Subsidiàries de Planejament del terme municipal, (projecte de l'arquitecte Sr. Francesc Villalonga Beltran).

Es concedí llicència municipal d'obres per execució de les millores que té projectades la Conselleria d'Agricultura i Pesca als camins rurals de Massanella, Son Bonafé, Ses Quarterades i Es Pedregueret.

En resposta a la convocatòria de la Comissió de Govern del Consell Insular pel Pla d'Obres i Serveis pel proper any 1.991, quedà aprovat que es presentassin els avantprojectes per la Conversió d'un local parroquial en magatzem, sala d'exposicions i altres activitats i la conversió en plaça pública de la construcció inacabada adjunta a l'església.

També, per esser inclosos en el Pla Territorial d'Aquipaments Esportius del Consell Insular, quedaren aprovats els avantprojectes per unes "Dependències annexes per magatzem i serveis al Poliesportiu Municipal" i per "Reparació i adecentament tribunes i lateral zona nord del Camp de Futbol".

PLA DE MILLORAMENT DE FAÇANES.

CADA FAÇANA, UNA CARA ALEGRE.

CONSELLERIA DE CULTURA EDUCACIO I ESPORTS
GOVERN BALEAR

Igualment quedà aprovat el conveni amb el Consell Insular per l'ordenació i classificació de l'Arxiu Municipal a càrrec de personal del dit Consell.

Les despeses de les darreres Festes Patronals foren de 2.704.538 ptes. i les aportacions dels diferents col·laboradors de 365.500 ptes. resultant una diferència de 2.339.038 ptes. que han estat carragades al Pressupost General de l'Ajuntament.

A proposta del batle es va aprovar l'organització d'una trobada de ex-regidors de l'Ajuntament, constituint una comissió per organitzar la diada.

S'acordà facultar al Sr. Batle perquè negociï l'obtenció de l'aigua del pou que el Servei Hidràulic de la Conselleria d'Obres Públiques ha fet, amb resultat positiu, entre els termes de Selva i Mancor, per abastiment dels dos municipis.

En l'apartat de precs i preguntes es formularen diverses qüestions referents al problema dels ciclomotors i llurs possibles solucions.

L'ESPLAI...

ARA QUAN TOT TORNA A LA NORMALITAT...

Ara quan tot torna a la normalitat, nosaltres recordam el que ha suposat l'estiu 90, un estiu molt agradable i amb una grata sorpresa. En aquest estiu ha passat una cosa que a primera vista pot pareixer-vos molt normal, perquè, és veritat, ja ho hem fet altres vegades, però totes aquestes vegades ha estat diferent:

HEM ANAT DE CAMPAMENT!

Sí, nosaltres pensam que el campament no és mai igual, sino que és un ambient en evolució, un canvi constant, un moviment accelerat, ...i moltes coses més. És diferent perquè mai són els mateixos nins, ni els mateixos monitors (ja sabeu que enguany n'hi havia de nous, i ho han fet molt bé, per cert), ni els mateixos tallers, els mateixos jocs i focs de campament, ni tampoc el lloc ha estat el mateix.

ENGUANY HEM ANAT A CALA MURTA!

Sí, i ens ho hem passat molt bé. Els monitors ens sentim molt satisfets d'aquesta setmana amb els nins perquè hem

vist que poc a poc ells van canviant, es transformen, són cada dia un poc més alegres, més trullosos, més oberts, ... sí, però també van aprenent alguns valors com el companyerisme, l'amor als altres, l'amistat, l'unió, la confiança, el respecte... que tant d'esforç ens duu fer-los entendre perquè sabem que són difícils d'acomplir. Es molt més fàcil pensar en un mateix que pensar en un altre, és millor menjar tu que compartir amb el teu veí... però en aquest campament hem vist com els nins han après a compartir, a esperar, a resignar-se si les coses no són com ells voldrien, en fi, a ACCEPTAR. I també a ESTIMAR.

Bé, que podem explicar més d'aquest campament! tota la setmana estava dividida per dies i cadascun tenia un tema dife-

rent. Així el dia de les olimpíades els nins dissenyaren una "mascota", una bandera i un joc. També varen fer una cançó. El dia de la natura recolliren plantes, feren un quadre i varen tenir una conferència sobre aus. Un altre dia varen ser petits actors a les seves obres. També varen tenir un dia de bulla i diversió a la Festa Major del Campament, amb jocs, verbena, concursos i molta alegria i rialles.

Sí, i el darrer dia va ser el més trist. Estava ennuvolat, no hi havia gaire sol i tothom havia de fer les maletes, arreplegar els tapins i dir adeu als racons que més li agradaven, però la tristesa no va durar gaire. Prest arribaren els pares, i tot el campament s'omplí de veus infantils que recordaven el tauró de n'Elionor, el teatre, els premis de les corregudes, les nits a les cabanes, els focs de campament, el quadre de vidre, els tresors, els jocs i tot el que havíem fet aquells dies.

Ah, des d'aquí volem agrair la seva col·laboració als pares i mares que varen venir a fer el menjar. Des d'aquí, i de part dels nins i dels monitors, **MOLTES GRACIES!** (i ja sabeu que quedau convidats per el pròxim campament).

Tan sols ens queda dir que ens va agradar molt aquest campament a Cala Murta i que ho vàrem passar molt bé. Esperam repetir-ho l'any que vé i pssar-ho, al manco, igual de bé. Fins ben aviat.

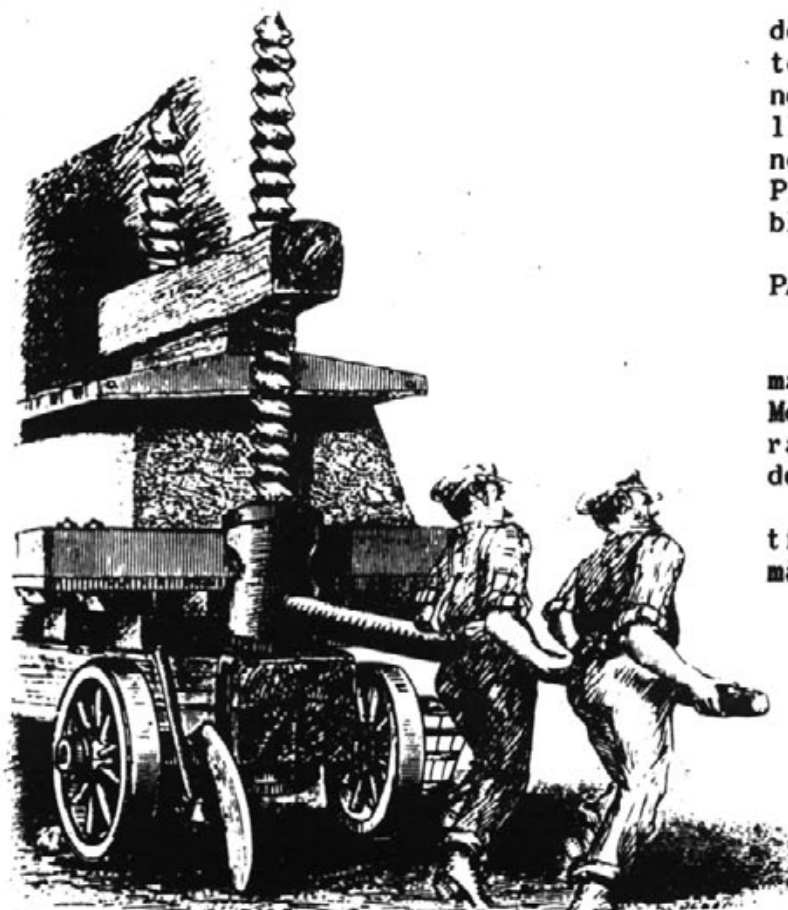
L'equip de Monitors.

La llengua,
feina
de tots

DE CA NOSTRA...

LLENGUA. -

El dígraf NY.

El dígraf és un conjunt gràfic o grup de consonants. El grup NY representa un so únic, representa el fonema que els castellans grafien en ñ (Espanya), els francesos i italians en gn (Espagne, Spagna), els portuguesos en nh (Hespanha).

Sempre que s'hagi d'escriure la ñ castellana es posarà el dígraf NY. Així año=any, montaña=montanya, etc...

Cal tenir present:

1.- Aquest dígraf no es pot separar mai a final de línia. No podem escriure ren-yó, muntan-ya, sinó re-nyó, munta-nya.

2.- El dígraf NY apareix poques vegades a principi de mot, els més usats són: nyam-nyam, nyanyo, nyonya (quasi bé sons onomatopèics).

3.- Convendria rectificar la grafia de certs llinatges que, per corrupció castellanitzant, sovint s'escriuen en ñ, signe gràfic que no existeix en la nostra llengua. Així s'ha d'escriure Canyelles i no Cañellas, Sunyer i no Suñer, Pinya i no Piña, etc... A tot estirar serien tolerables les grafies Canyelles i Sunyé.

PARLEM COM CAL.

El substantiu MAR té igualment gènere masculí i femení. Es correcte dir el Mar Mediterrani i la Mar Mediterrània. En plural preferim emprar el femení "les mars desconegudes".

En el parlar usual, quan empram l'article salat, deim la mar = el mar i sa mà = la mano; mai no deim sa mar = el mar.

VOCABULARI.

Estovalles = Manteles.

Cendrer = Cenicero

Setrilleres = Aceiteras, vinagreras.

Foc colgat = Rescoldo

Tió = Tizón

Ribell = Barreño

Aixeta = Crifo, espita.

Montaura 11
Cossi = Cuenco.
Bóta = Cuba.
Cubell = Cuenco.
Esgraelles = Parrillas.
Sedàs = Tamiz, cedazo.

LA LLUNA, EL TEMPS I LES FESTES

Octubre

La lluna plena comença a Aries el dijous, dia 4, dia de San Francesc. Hi haurà vents forts del Nord-est.

El quart minvant començarà en Càncer el dijous, dia 11. Vents fluixos del Nord-est i Sud-est.

La lluna nova començarà a Lliura el dia 18, dijous. Hi haurà vents molt forts.

El quart creixent comença a Aquari el divendres, dia 26. El temps estarà asvalotat i destrempat.

Les festes més importants del mes són San Francesc D'Asís (dia 4), Mare de Déu del Pilar (dia 12), Santa Teresa (dia 15), San Lluç (dia 18).

La primera fira d'Inca serà dia 21, el diumenge després de San Lluç, la segona el diumenge, dia 28.

Altres fires d'aquest mes tendran lloc a Algaida, Felanitx, Lluçmajor, Santanyi, Campos i Porreres.

Novembre

La lluna plena començarà a Taure el dia 2, divendres. El temps continuarà asvalotat.

El quart minvant comença a Lleó el divendres, dia 9. El vents bufaran amb força.

La lluna nova comença a Escorpi el dissabte, dia 17. Temps estacionat amb vents forts del Nord.

El quart creixent comença a Peixos el dia 27, dimarts. Continuaran els vents que produiran inestabilitat.

Les festes més importants són: Tots Sants (dia 1) els Feels Difunts (dia 2), San Carles (dia 4), San Martí (dia 11),

Santa Catalina (dia 25), Sant Andreu (dia 30).

El temps pot fer un parèntesi en el seu rigor de la Tardor, es pot produir el que s'anomena "estiuet de Sant Martí".

El dia 4 tindrà lloc la tercera Fira a Inca, el dia 11, diumenge, serà la Festa de Santa Maria la Major i el dijous, dia 15, serà el DIJOURS BO, fira major de Mallorca.

Altres fires en aquest mes tendran lloc a Sa Pobla, Muro, Pollença i Llubí.

Desembre

La lluna plena comença a Bessons el diumenge, dia 2. El temps serà fred.

El quart minvant comença a Verge el dia 9, diumenge. Els vents faran que el temps canviï.

La lluna nova comença a Sagitari el dia 17, dilluns. El cel estarà ennuvolat i encapotat.

El quart creixent començarà en Aries el dimarts, dia 25, dia de Nadal. El temps presentarà una bonança considerable.

Quan el sol estigui a Capricorní, a les 3'08 del dissabte, dia 22 de desembre, començarà l'HIVERN.

Les festes més importants del mes són: San Francesc Xavier (dia 3), Santa Bàrbara (dia 4), La Puríssima (dia 8), Santa Llúcia (dia 13) festa de l'ermita de nostre poble, Nadal (dia 25), Sant Esteve (dia 26), Els Innocents (dia 28), Santa Coloma (dia 31), Nit Vella de Cap d'any.

Hi haurà fires a Montuïri i a Ciutat de Mallorca (Fira d'Artesania, de Nadal i dels Reis).

Santa Bàrbara va pel camp amb llum de l'Esperit Sant.
- Bàrbara, què fas aquí?
- Tres tempestats veig venir: una de trons, una de llamps i una de mala ventura.
- Bàrbara no em toqui a mí, ni a ninguna criatura.

JAUME GUAL MORA.

COSES DE SA VIDA D'EN TOMEU SINEVÉ.

Això era un dona que tenia cinc fills i una filla que estava malalta i tenia poca salut. Sa mare posà sa llet a's foc i diu: "Tomeu, cuida't de què no vos fugi, jo vaig a Ca's Miet i torn tot d'una". En Tomeu agafà en Joan, que tenia quatre o cinc anys, el posà a s'escalfa-panxes i diu a en Miquel: "Ves, i tanca es corral perquè no pugui fugir sa llet". En Tomeu, que era es més gran, es posà damunt es fogó de carbó perquè no li fugís sa ditxo-sa llet que estava a punt de bullir.

Poc temps després va entrar sa mare i troba a en Miquel darrera sa porta, ella li diu: "Què punyetes fas darrera sa porta?. Ell va respondre: "En Tomeu m'ha dit

que esperàs perquè no fugi sa llet". Sa mare entrà dins sa cuina i afinà en Joan a s'escalfa-panxes pala en l'aire, també en Tomeu damunt es fogó a l'expectativa, esperant que sa llet arrancàs es bull. Davant aquell quadre, esclafí a riure i no es podia aturar. Mentrestant sa llet es posà a bullir i quan s'aturaren de riure, només hi havia s'olleteta amb so foc apagat. Sa germana, de tan de sentir riure, volia que sa mare li contàs es fet, però no li pogué contar de rialles. Aquelles rialles bastaren per posar bé de salut a sa germana i encara es passeja.

En Tomeu Sinavé.

L'ASSOCIACIO D'AMICS DE LA TERCERA EDAT PASSA COMPTES

(Dades corresponents al primer semestre 1.990)

ENTRADES:

Existència a 31-12-89	458.753.-
Interessos c/c "Sa Nostra"	167.-
Quotes socis	142.800.-
Subvenció Comunitat Autònoma	100.000.-
Ingressos excursions i altres activitats ...	585.400.-
Subvenció Ajuntament de Mancor	33.885.-
TOTAL ENTRADES	1.321.005.-

SORTIDES:

Tornat a l'Ajuntament per la televisió	125.000.-
Despeses d'excursions i activitats	822.496.-
Compra d'un arxivador	17.500.-
Compra taula per l'arxivador	11.500.-
Compra de fundes per carnets	780.-
Compra d'un llibre compte caixa	565.-
Compra d'un calderó	2.927.-
Compra tassons i plats	25.897.-
TOTAL SORTIDES	1.006.665.-
Existència a 30-6-90	314.340.-

1.321.005.-
=====

Al finalitzar el primer semestre de 1.990 el nombre de socis era de 225.

TOPONIMIA DOCUMENTADA 12

COMA la (Mn)..- Amb aquest nom es designa una depressió més o menys planera d'un terreny de muntanya. Al terme de Mancor hi ha diversos paratges coneguts amb aquest nom seguit d'un adjectiu. Però quan es diu la Coma, a seques, sense adjectiu, es refereix sempre a la que hi ha entre el Comellar de les Vinyes i els Domenges. A l'any 1.404 hi havia una part plantada de vinya propietat d'Asbert Soler i una altra de Bnt. Fluxà. (ARM RP 2006). A l'any 1636 n'hi ha una part que és de Joan Morro que confronta amb el Pujol. (ARM P-246). Al 1.769 una part era de Jordi Morro, dit En Jordi de sa Coma, que confrontava amb els camins de Biniamar i Biniatzent. (ARM P-259). Al l'any 1.770, la part de més capacitat era coneguda com la Coma Gran i era propietat de Mn. Jaume Martorell Pvre. de Son Maga (ARM P-259) i a l'any 1.782 aquesta part era de Bernadí Mateu de Turixant, el qual hi afegí, per compra, Sa Cometa, que era confrontant. (ARM P-239).

COMA DELS ARPELLS (Mss)..- Aquest nom correspon al d'un animal carnicer dit en castellà "alimoche". L'hem trobat documentat com a confrontant d'una finca de Massanella. (ARM T-3).

COMA DE NA BURGUERA (Mn)..- A l'any 1.404 era propietat de Jaume Soler (ARM RP 2006) i a l'any 1.594 d'En Pere Morro. (AMS Stims de dit any).

COMA DE CANAMUNT (Mn)..- Amb aquest nom era coneguda una depressió del paratge de Canamunt de Mancor. A causa del gran desastre del mes de Març de 1.721, no solament quedà repleta, sinó que inclús aturoada a causa de les terres que baixaven de Biniarroí. Actualment es designada aquesta finca com Cas Vellaco, com explicarem al descriure aquest topònim.

COMA D'EN CASTELL NOU (Brr)..- A les Idus d'Agost de 1.337 Guillem Rausí venqué aquesta finca dient que abans era coneguda amb dit nom. (ARM T-4).

COMA DE LES PENYES DE LES ARGILES (Mss)..- A l'any 1.308 apareix aquesta finca citada com a confrontant a Massanella (ARM T-1).

COMA DE NA PORQUERA (Mss)..- A l'any 1.499 apareix com propietat de Pere Martorell (ACM 740).

COMA ROTJA (Mss)..- A l'any 1.331 es cita a un document com a confrontant al torrent que baixa de sa Coma Rotja (ARM T-3). A l'any 1.374 confronta amb la finca Es Campassos (ARM T-16). A l'any 1.770, al delimitar-se el territori que formaria la Vicaria In Capite de Mancor, es cita el torrent que baixa de la Coma Rotja com a part més oriental de dita demarcació eclesiàstica. (APMV).

COMA I LA SELLA la (Brr)..- Aquestes dues finques es citen com a confrontants a l'any 1.614 (ARM T-38). A l'any 1.806 ja eren conegudes com Son Cidra o Can Cifra, nom del seu propietari, Joan Miquel Cifra, que les havia heretades del seu pare. (ARM T-47).

COMELLAR DE L'INFERN (Bxt)..- Part de Biniatzent de Dalt, tocant la Font Garrover (RPI).

COMES les (BRR)..- El 28 de Febrer de 1.605 foren encantades pels creditors de Bernat Mateu, junt als Sestadors i compres per Guillem Dezcallar (ARM T-38) segons els estims de 1.698 eren de Bartomeu Reus, (AMS) família que retenqué la propietat fins mitjans del present segle.

COMES les (Mss)..- A 5 de les idus de Gener de 1.343 Bernat i Guillem Catlar estableixen un censal damunt aquesta finca de Massanella. Confrontava amb el torrent de la Coma Rotja, les comunes de la Roca dels Falcons i l'honor d'En P. Castlar. (ARM T-6). A l'any 1.723 són del discret Catlar (ARM T-55).

Gabriel Fiol Mateu.

Fons documentals:

ACM: Arxiu Capitular de Mallorca.
AMS: Arxiu Municipal de Selva.
APMV: Arxiu Parroquial de Mancor.
RPI: Registre Propietat d'Inca.
ARM: Arxiu del Regne de Mallorca.

CATALINA SAMPOL MATEU, " Balaguera "

La tarda era molt cal·losa, encara no havíem iniciat el mes de setembre, quan anàrem a ca Madò Balaguera. Viu al lloc conegut en temps antic per "S'empe-drat", avui Avinguda 2 d'abril de 1925, en record d'aquell dia en què el nostre poble assolí la seva independència municipal.

Madò Catalina ens esperava, tota admesa i amb el cap ben eixerit, -havia ja fet s'horeta -, eren prop de les cinc. Asseguts en uns petits balancins, dintre del menjador, començàrem a fer les nostres preguntes.

Quant anys teniu i on vàreu néixer?

Vaig néixer aquí, en aquesta mateixa casa. Era l'any 11, dia 20 de juliol.

De petita, sempre vàreu viure aquí?

Sí. De petita i de més gran. També quan em vaig casar. Només he sortit de sa casa quan feren obra. Sa casa era de ma mare i sempre he estat aquí.

De la vostra infància, què recordau; sabem que anàreu amb els vostres pares

a fer carbó a Catalunya, a quin indret estàreu?

Jo era molt petita llavors. Era a un poble que es deia Baladre, era a Peralada. Tenia quatre o cinc anys. Només hi estàrem una temporada, un estiu, es temps que dura sa temporada d'un carboner. Tot ho feien igual que es carboners d'aquí, barraca, sitja, carbó, etc...

Per què hi anaven els mancorins allà?

Per fer feina i guanyar doblers. Enviaven a demanar es mancorins perquè eren bons carboners. Hi havia un intermediari que li deien "en Punyit" d'Esporles. N'hi anaren d'altres a Catalunya, em record de Madò "Confità" que estava al carrer de Sa Costa.

Heu tengut més germans?

No, vaig ésser tota sola a ca meva.

Éreu petita quan va morir la vostra mare, quants anys teníeu?

Set anys. Després vaig viure amb mon pare i sa padrina.

On anàreu a escola i amb qui?

Sí, vaig anar a escola amb sa mestre Margalida Sintes, allà on està en Tomeu Perruquer. Vaig anar-hi fins a 11 anys o 12.

De més gran vàreu fer feina a una fàbrica de teixits a Inca?

Sí. Era una fàbrica de D. Vicenç Enseñat, "Can Xil·les". N'hi havia dues, jo feia feina a sa de més amunt, més prop des tren.

Com era la feina que fèieu?

Teixiem. Darrerament fèiem roba de soldat i abans altre tipus de roba. Totes ses teixidores menàvem dos talesos, un a cada banda, dreta i esquerra. Era devers l'any 1.924, fins que sa fàbrica va tancar, crec que era l'any 1936.

Recordau, què guanyàveu?

Devers 9 pessetes sa setmana, darrerament eren ja devers 19 pessetes. Era suficient pel temps que corriem. D. Vicenç, per espai de dos anys consecutius mos va donar un bon dinar a tots els obrers i mos prometé un obsequi si li ajudàvem a que no es perdés gènere i material. Així ho va complir i cada un d'aquests dos anys, mos regalà 50 duros perhom, de sa ganància seva mos feia part.

Quan va tancar la fàbrica, vos ja deixàreu d'anar-hi?

Sí. Llavors ja m'havia casat i tenia feina a ca meva. De casada vaig anar a sa fàbrica poc temps.

Hi anava molta gent de Mancor a la fàbrica?

L'amo En Toni Ferrer, Ses Gallinetes, Na Margalida de Can Prim, En Joan Calivé, En Toni Planas de Na Moreneta, Na Jordiona, Sa Rossa de Can Ferraguet, Na Francesca des Clot den Gall, una filla des Ferrer i altres...

Com hi anàveu a Inca?

Amb so Miet. N'hi va haver de ses primeres que hi anaren a peu. Darrerament partíem de Mancor a les cinc des matí. Fèiem dos torns: Un fins a la una de migdia i s'altre es capvespre. Quan només hi havia un torn, dinàvem a Inca a Can Ripoll. Sempre, tant d'una manera com de s'altra, fèiem 8 hores.

Per què heu deixàreu?

Com he dit, em vaig casar. Però va continuar anat-hi gent de Mancor fins que es va tancar s'altra fàbrica de baix.

Quin any vos casàreu?

Em vaig casar es temps de sa guerra. Jo tenia 27 anys, era l'any 38. Es meu homè se'n va anar a Maó i va fer nou mesos de servici allà.

El vostre espòs, l'amo En Joan, va ésser el carter del poble, recordau quan va començar a exercir aquest ofici?

Sí. Quan va morir l'amo En Miquel de Cas Carter, son pare de Na Catalina. Sa meva filla Maria tenia 9 o 10 anys i sa meva filla petita, que va morir a 7 anys en tenia prop de quatre.

Parlem un poc del treball del vostre home, la correspondència que repartia la duia sempre d'Inca es Miet?

Sí. Ell només l'havia de repartir. Primer repartia dues vegades cada dia, tam-

bé es dissabtes i diumenges. Més endavant només una tanda i li llevaren es diumenges. Me'n record que es carter, l'amo en Miquel, que era cosí des meu sogre, anava a Lloseta i esperava es tren que duia sa correspondència i la repartia després pel poble.

Sabem que el vostre pare fou famós, contau-nos com era?

Va ésser famós perquè bevia. Llavors n'hi havia molts que bevien, així s'entretenien. Sempre em va tractar bé. Feia de picapadrer, va arreglar aquesta casa i va fer sa cisterna.

Ara voldria que ens recordàssiu els canvis de fesomia del vostre carrer al llarg del temps, vos que sempre heu viscut aquí, què recordau?

Primer es deia "S'empe-drat". Feren sa claveguera en temps de sa guerra, es batle era el senyor Tingo. Tots es veïnats picaven davant ca seva, es seu troç la feren molt forta. En temps de D. Manuel Cavaller mestre i batle, varen eixemplar es carrer i alinearen ses cases; ets impostos no foren molts per a tots

es veïnats. Darrerament s'ha refet es clavegueram de dalt a baix i també es llit des torrent, que si bé no passa per davant ca nostra, passa per just abaix de s'Avinguda.

I ara ja per acabar, què feis cada dia, Madò Catalina?

Poca feina. Vaig a jugar al Casal de Cultura a loteria, vaig d'excursió, etc...

També vos agrada molt anar al Port d'Alcúdia, veritat?

No. Hi ha massa trui. M'agrada més estar per aquí Na Maria si hi vol anar que hi vagi -no ho ha dubtat un moment-.

Ara mos heu de contestar a una pregunta un poc compromesa, què pensau del jovent actual?

Que està ben atropellat de tot. No en fan de bona. Aqueixes motos són criminals, renou de "tubos d'escape", maten sa gent. Un cosí meu em va dir que a Barcelona, si fan renou, posen multes. Aquí haurien de fer el mateix.

En Biel Fiol va fer un parell de fotografies i encara li restà temps de la tarda a Madò Catalina per anar al Casal a jugar amb les seves amigues.

Jaume Gual Mora.

Estrofa al vent

Jo escric al vent aqueixa estrofa alada
per a que el vent la porti cel enllà,
jo vull seguir-la amb ma candent mirada,
plorós de no poder-la acompanyar.

Entre els hiverns, quan vibri la ventada,
el meu vers per l'espai ressonarà,
i sobre els homes sa brunzent tonada
durà el so d'un incògnit oceà.

I cantarà en la lira de les branques
i de la lluna en les crineres blanques
o en l'arquet de silenci de la nit

I eternament la maternal Natura
l'espargirà per la infinita altura
quan el meu nom, obscur, serà extingit.

Gabriel Alomar

Ses Gloses

SA MEVA FAMILIA, MU MARE

Mu mare era sinevera
i es va fer mancorina,
voldria la mà divina
li das glòria vertadera.

A Son Morro de criada
de fadrina ella està,
amb en Fonellar es casà
i va ésser una gran mare.

Com que era sinevera
mos diuen es sinevers,
era rica amb pocs doblers
i mirava de fer ca-seva.

Ella n'estava orgullosa
del nostre comportament,
fins a es darrer moment
visqué com una senyora.

Sa filla la va cuidar
fins a s'hora de morir,
i quan la vàrem despedir
crec que el cel se n'anà.

Això em fa estar content
només ho pos com exemple,
amb tots pogué comptar sempre
des més bo a's més dolent.

Pares que teniu infants
com aquests d'avui en dia,
quan arribeu a s'agonia
que no vos deixin de mans.

Cinc germans i una germana
que l'adoràvem nit i dia,
no hi cabia d'alegria
de contenta que estava.

En Llorenç era es major
de tots ha estat respectat,
mai ningú li hem faltat
ell va ésser es nostre timó.

En Guillem era es segon
sempre ha esta treballador,
en culpa i en raó
ha sabut capejar el món.

Sa tercera és na Bel
que la serví orgullosa
contenta i carinyosa
en vida ha guanyat el cel.

Ara toca a En Tomeu
que es quedat molt tot sol
que no li manqui es consol
i pugui dar gràcies a Déu.

En Miquel em ve darrera
li duc dos anys d'avantatge
sempre li dàrem coratge,
no t'assustis sinevera.

Joan a tu et tocà
ésser es darrer de sa casa,
a ca-nostra vas quedà
fins que a's clos feres casa.

Que Déu li doni la glòria
per tot una eternitat,
va ésser un munt de bondat
així pos fi a sa història.

ALTRES COSES

Davallant de Son Tomeu
per avall per Sa Vileta,
carrer de Sa Caneleta
tot pareixia Can Déu.

Un temps quan érem al.lots
no dúiem res dins es boll,
i per culpa d'un tal capoll
Mancor estava ple de clots.

Tubs i síquies per tot
també molta maquinària,
era feina necessària
anava aigua per tot.

Qualque pic es contrapassa
amb ses gloses en Tomeu,
al carrer Metge Mateu
ens han fet una gran plaça.

Es poble du sa bandera
a damunt es campanar
jo les fas sense cobrar,
que no sigui sa darrera.

En Tomeu Sinavé.

ELS LLINATGES DELS MANCORINS

- 11 -

FIGUEROLA.- Diminutiu de figuera. El 28 de Març de 1838, batiaren a Mancor, Bartomeu, fill de Joan Figuerola d'Inca i de Catalina Coch de Mancor. (AD I/60/10).

FIOL.- Del substantiu filloll, fill espi-ritual en relació al seu padrí. El 8 de Setembre de 1.661 batiaren Antonina, nada a Biniarroi, filla de Pere Fiol de Castell Llubí i de Catalina Alorda, natural de dit lloc. (AD I/108/B 8). El 13 de Juliol de 1.937 nasqué Gabriel, fill de Gabriel Fiol natural de Barcelona, encara que el seu pare era de Biniali, i de Margalida Mateu; aquest infant morí a les poques hores de néixer. (RCMV).

FLORIT.- Del participi de florir, aplicat com a nom afectuós o elogiós. El 13 de Gener de 1.760 batiaren a Selva Magdalena Maria, nada a Mancor, filla d'Antoni Florit i de Catalina Pons. (AD I/108/B 13)

FONT.- Del substantiu font, raig d'aigua que brolla de la terra. A 8 de les idus de Novembre de 1.331 en Guillem Font comprà l'alqueria que havia estat d'En Messeguer a Biniarroi. (ARM T-3) Al Febrer de 1.343 es cita en Guillem Font, abans habitant de Biniarroi i llavors de Mancor. (ARM T-6).

FONTANET.- Antic nom de Bisbal d'Empordà i d'alguns llogarets de Catalunya. A Mancor fou portat pel famós Monserrat Fontanet Llabrés, nat a Llorito, llavors del terme de Sineu, el 10 d'Abril de 1.706, encara que li posaren els noms de Jacinto Josep, sempre el conegueren com a Monserrat, nom del seu pare. Amb l'experiència que adquirí com a conductor de les possessions de Son Joan Arnau i la Porrassa i com a majoral de Massanella, de Lloseta i Son Sant Joan, escriví "ART DE CONRO" a l'any 1.747 per instruir a D. Pere Antoni Fuster que volia portar les seves finques directament. Ara aquest llibre és un preciós document etnològic de com era la vida a les possessions i com es conraven els camps al segle XVIII. També és molt conegut per haver dirigit la construcció de la Canaleta de Massanella que portà a les cases d'aquesta possessió l'aigua de la Font d'es Prat, i que acabà a l'any 1.750. El 15 d'Octubre de 1.748 es casà a Mancor per cinquena vegada, amb Aina Reinés d'aquest lloc. Era viudo, en primeres núpcies, de Margalida - Aina Bibiloni, en segones d'Elisabet Coll, en terceres de Joana Aina Moranta i amb --

quartes de Francesca Morro. (ADM I/108/M 4). Ha estat escrit que morí pobre i oblidat, però el cert és que, D. Jordi Abri---Dezcallar, senyor de la Bossa de l'Or i propietari de Massanella, corré a càrrec amb les despeses del seu funeral, realment solemne, amb missa de Requiem, amb diacà i subdiacà, quatre salves cantades i Misse---rere i Responsor cantats. El seu òbit es produí a Mancor el 3 de setembre de 1.762 (AD I/108/D 7).

FORNES.- Contracció de forners, plural de forner, el qui fa o ven pa. A Mancor aquest llinatge fou portat per Jaume Forner, natural de Llubí, casat amb Margalida Alba de Mancor, on tingueren el seu primer fill, Onofre, batiat el 4 de Març de 1.837 A l'any 1.840 comprà un trast a la comuna de la costa de Santa Llúcia, on construí una casa, coneguda per cas Taparer, ja que es dedicava a la venda ambulant d'aquest producte tan típic del seu poble. (AD I/60 B 9 i ARM Reg. Hip. 257).

FRAGO.- El 29 de Gener de 1.981 nasqué a Mancor, Núria filla de Josep Mª Frago Pérez, natural de Berga, Barcelona, encara que fill de pares aragonesos, i de Cèlia - Canyelles Julià, de Barcelona. (RCMV).

FRAU.- De Frawi que en gòtic significava "senyor" i en antic alt alemany significava "alegre". A Mancor segons els estims de 1.698 hi havia un propietari amb aquest llinatge (AMS) El 30 de Gener de 1.703 batiaren a l'església de Selva, Francina Ana nada a Mancor i filla de Francesc Frau i Maria Villalonga (AD I/108/B 10). Segons el cadastre de 1.764 eren tres els propietaris amb aquest llinatge que tenien béns a Mancor (AMS). L'última família que ha portat aquest llinatge a Mancor, ha estat la formada per Bernat Frau, natural de Lloseta i Apol.lònia Mateu de Mancor, el primer dels seus fills, Francesc, el batiaren el 12 de Juny de 1.900. (AD Bap. Man.).

Font documentals:

AD: Arxiu Diocesà de Mallorca
AMS: Arxiu Municipal de Selva
ARM: Arxiu del Regne de Mallorca
RCMV: Registre Civil de Mancor.

Gabriel Fiol Mateu.

"GRACIES PORQUERET"

"Allà dalt dins la serra
en el més profund de la muntanya
rajà aigua de dins la terra
font d'es Prat per tots estimada.
Dins venes de roca platejada,
sota mates, alzines i pins
fa ja molts d'anys, diuen els padrins
que Massanella va reviscolar
quan en Monserrat va baixar
el líquid del que tots vivim."

"Però el fet d'en Fontanet
no sempre el sabem valorar
malament que fos un porqueret
fou s'únic capaç de baixar
el tresor, allà dalt, amagat.
Per això els honors vull fer
al més esplendit enginyer
que amb la seva gran empresa
fa possible que d'aquesta riquesa
tots en poguem viure tan bé".

"Com era un al.lot desxondit
l'amo amb ell va confiar
i ben prest va ésser partit
tot per amunt, dins el comellar,
cap a sa tasca, poder començar

va fer sa canaleta de terra i fang
sense por de precipicis ni barrancs
va dir: "Faré ponts i marges de pedres
i amb l'ajuda de ses someres
anirem sempre endavant".

"Va construir aquella preciosa arcada
tot pujant dins el magestuós rocam,
que pels mancorins es tan estimada,
fins i tot el nostre escut la posam,
senyal que al fons del cor la guardam.
Amb això el pastoret es convertí,
en l'home capaç de conseguir
que s'aigua de sa Font d'es Prat
a Massanella i Mancor hagi arribat
i tots nosaltres en podem gaudir".

"Així doncs porqueret estimat
encara que morissis pobre
per nosaltres sempre seràs recordat
ara, sempre i a qualsevol hora
i quan a nosaltres ens arribi l'hora
que en el cel ens poguem trobar
i si Déu vol en sabrem parlar
perquè ara ja no t'ho podem agrair
si més no, fins que arribi el fi
de tu no ens podem oblidar".

Joan Pere Casillas.

Presión atmosférica

Esta experiencia la proponemos para realizar en clase, en el laboratorio, pero con otros materiales podría realizarse en casa. Se trata de investigar alguno de los efectos de la presión atmosférica, como su relación con la compresión y expansión gaseosa. Colocar un poco de agua en un Erlenmeyer (el matraz que tiene la forma indicada en el dibujo 3) y ponerlo a calentar. Cuando el agua comienza a hervir, poner un globo ajustado a la boca del matraz. El globo se hinchará. Antes de que reviente, quitar el Erlenmeyer del fuego, y dejar enfriar el agua. ¿Por qué se hincha el globo? ¿Por qué se deshincha después? ¿Quién le mandó al globo meterse dentro del matraz?

TEMPERATURES : PLUGES A MANCOR DE LA VALL

Miquel Saurina Vallori.

TEMPERATURES A MANCOR DE LA VALL

ANY 1.990

MITGES DELS ANYS
1.986/1.989

MES	MITJA	MITJA	MINIMA MES		MAXIMA MES		MINIMA	MAXIMA
	MINIMA	MAXIMA	DIA	O C.	DIA	O C.		
Gener	7'1	16'1	22	4	26	21	7'1	13'6
Febrer	10'3	19'1	2	6	6	23	7'0	14'2
Març	9'8	18'3	3	5	22	25	6'7	17'0
Abril	10'2	18'7	11	8	27	24	10'3	20'1
Maig	14'7	24'1	2	10	18	28	13'9	24'4
Juny	18'7	28'7	1	15	30	34	17'1	28'5
Juliol	21'6	32'0	12	18	25	35	21'0	31'8
Agost	21'9	31'3	27	20	20	35	22'0	32'3
Setembre	20'4	28'8	26	18	21	31	19'1	28'3
Octubre								
Novembre								
Desembre								

ARA HA FET VINT ANYS

Durant el tercer trimestre de 1.970, fou notícia a Mancor:

Que el 4 de Juliol es casaren en segones núpcies Bernat Gual i la Lluçmajorera Margalida Pons.

Que el 26 de Juliol, a Ciutat on residia, morí a l'edat de 94 anys Josep Vallori Capellà, de Can Veles.

Que l'Ajuntament, a la sessió ordinària del 12 de Juliol acceptà la donació d'un trast per part de l'amo N'Antoni Canals Cànaves que és l'actual Plaça d'Espanya. També a la sessió extraordinària de l'u d'agost quedaren aprovades diverses permutes de terrenys entre els germans D. Ignaci, Dª Aina i Dª Catalina Coll Moragues, copropietaris de Massanella, així com entre D. Salvador Beltran Font propietari de Son Maga i l'Ajuntament a fi de rectificar i millorar el camí entre Mancor i Caimari. Finalment a la sessió ordinària del 13 d'agost s'acceptà la donació d'un trast per part de D. Bernat Reus Salas destinat a construi-hi un dipòsit per aprofitar el cabdal de la font pública pel subministrament domiciliari d'aigua potable.

Equip MONTAURA JUVENIL a l'any 1970

També s'anunciava que el C.D. MONTAURA per a la propera temporada 1970-71 tendria dos equips federats. El de Segona Regional ho formarien Bartomeu Morro, Miquel Martorell, Simó Moranta, Gabriel Mora, Joan Mateu, Antoni Jaume, Francesc Planas, Josep Amengual, Joan Reinoso, Joan Coll, Rafael Solivellas, Miquel Morro i Alfons Belman. L'equip juvenil comptava amb José Poveda, Antoni Mora, Jaume Fontanet, Joan Abrines, Pedro Dominguez, Miquel Bonafé, Bartomeu Mora, Melsión Sastre, Pere Vallcaneres, Antoni Morro, Llorenç Coll, Jaume Pol, Guillem Pomares i Miquel Seguí.

(De "Nuestro Pueblo")

PLUGES A MANCOR DE LA VALL

MES	ANY 1.986	ANY 1.987	ANY 1.988	ANY 1.989	MITJA DELS ANYS 1.986/89	ANY 1.990
Gener	113 litres	259 litres	68 litres	14 litres	113 litres	120 litres
Febrer	101 "	155 "	11 "	53 "	80 "	13 "
Març	28 "	36 "	44 "	39 "	37 "	48 "
Abril	83 "	24 "	123 "	85 "	79 "	102 "
Maig	11 "	41 "	83 "	92 "	57 "	23 "
Juny	11 "	1 "	80 "	4 "	24 "	4 "
Juliol	64 "	25 "	2 "	2 "	23 "	1 "
Agost	1 "	- "	11 "	14 "	7 "	21 "
Setembre	171 "	57 "	79 "	172 "	120 "	49 "
Octubre	170 "	60 "	20 "	6 "	64 "	
Novembre	123 "	189 "	54 "	141 "	127 "	
Desembre	107 "	116 "	65 "	113 "	100 "	
	983 litres	963 litres	640 litres	735 litres	831 litres	

L'ESCOLA

Aquest curs són els nins els qui protagonitzen aquest primer article de l'escola amb les seves bones idees i els seus dibuixos.

UN NOU CURS

M'agradaria que els mestres fossin molt simpàtics i divertits; que ens ensenyassen moltes coses noves i que no hi haguessin examens ni matemàtiques perquè no m'agraden.

També m'agradaria anar moltes excursions i acampades.

Ricard Farriols.
4rt. d'E.G.B.

Aquest curs l'escola ha començat molt bé, els mestres són:

na Maria Antònia, na Margalida, n'Angela, na Magdalena, i un mestre nou que nom Joan i és el tutor de cinquè i sisè.

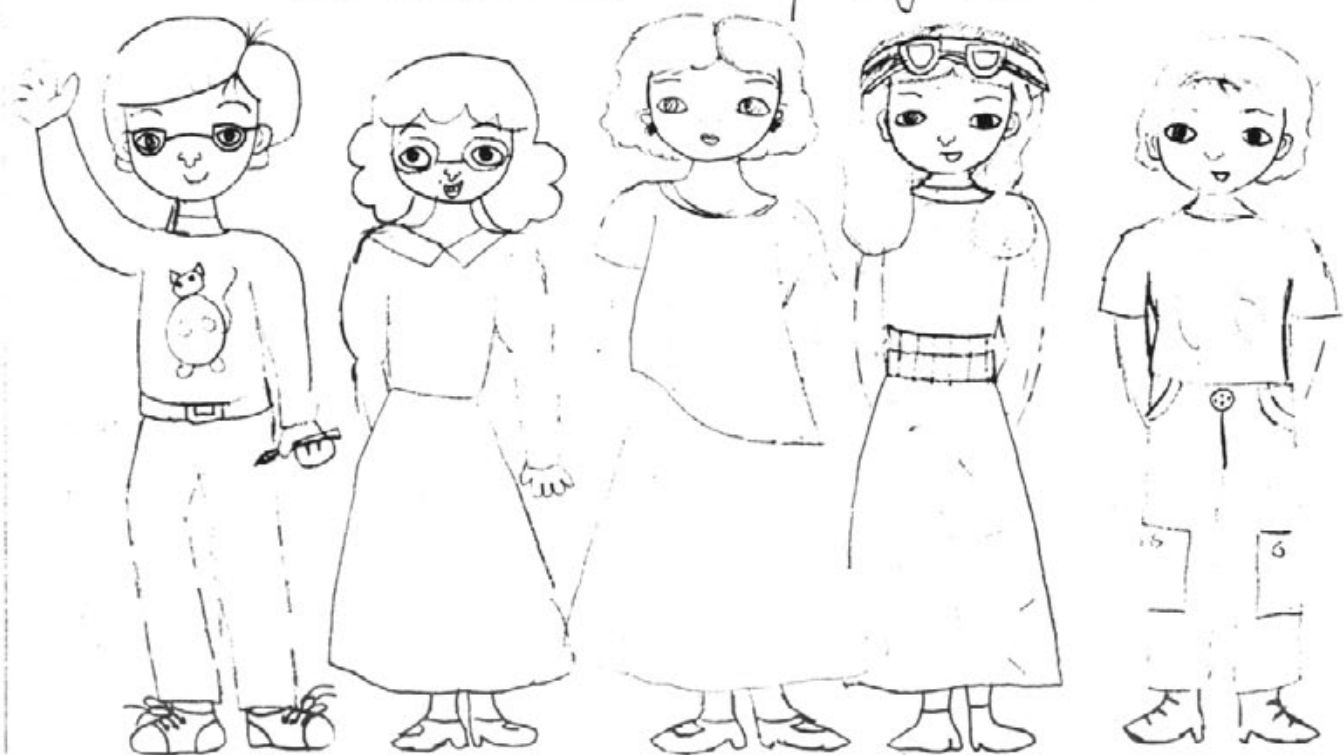
Enguany estranarem la nova calefacció i esperam que doni molta calor i funcioni bé.

Ens agradaria també fer excursions i adornar les classes i l'escola.

El nou horari va molt bé perquè així l'horabaixa passa molt rapidament.

Alumnes de 5è i 6è.

El claustre de professors

Joan Margalida Mª Antònia Àngela Magdalena

Maribel Castells 4rt d'E.G.B.

APA

A . P . A . I N F O R M A

En començar el nou curs, em venen el cap alguns records que vull reflectir en aquest petit espai de la nostra revista. Em ve un record emocionant p'En Toni Alomar i un altre pel senyor Salom, que sempre ens tractà amb amabilitat i paciència. No se si els morts son sensibles al records, però nosaltres ho som.

I com que ho som, no volem oblidar-nos de donar les gràcies a Toni Abrines ja que per mitjà de les seves bones gestions Sa Nostra ens va regalar quaranta mil pesetes que, afegides a altres tantes que va donar l'APA han servit per adquirir un aparell de Televisió per a l'Escola. Que ens en puguin fer molts!.

Parlant de tot, hi ha uns quants pares interessats a formar un grupet teatral amb la idea de passar una bona estona i recaptar fons per ajudar al viatge d'estudis de setè i vuitè. Els que vulguin participar

son pregats de posar-se en contacte amb algú de la Junta Directiva, com més aviat millor.

I per acabar, dir-vos que s'ha rebut una circular del Ministeri a on s'informa que fins dia 31 d'octubre es poden demanar beques o ajudes a l'estudi per: Estudis Universitaris/BUP i COU/ Formació Professional de 1er i 2on grau/REM/ Mòduls professionals 2 i 3 / Educació Especial i Preescolar.

Els impresos es podem comprar a qualsevol estanc i s'han de presentar al mateix centre a on estigui matriculat l'alumne. Per més informació dirigiu-vos al negociat de beques de la Direcció Provincial del MEC.

Isabel Garau
Presidenta

JOVE!

LA DÈCADA DELS 90 I EUROPA
SÓN EL DESAFIAMENT.
NOMÉS ELS PROFESSIONALS HI
TENDRAN LLOC

CURSOS GRATUÏTS, SUBVENCIONATS PER L' **INEM**

AMB CONTRACTE POSTERIOR

Treballadors forestals

Pràctic en Topografia

Jardineria
(Ornamentals a l'aire lliure)

UNA OPORTUNITAT
PELS QUI DESITGEN
UN TREBALL
EN CONTACTE
AMB LA NATURA

CONSELL INSULAR
DE MALLORCA
FODESMA

INSCRIPCIONS:

General Riera 111
Tel.: 75 06 22
HORARI DE 8 - 20 h.

COMENÇAMENT:
Setembre - octubre,
1990.

LA PARRÒQUIA LA FEIM ENTRE TOTS

CARTA A UN FELIGRES DESPISTADO

Estimado Ramiro: Te acordarás de cuando te encontré el pasado domingo del brazo de tu señora. A la despedida me sorprendió tu "ya sabe dónde tiene un feligrés".

Pues, amigo, es la primera noticia. Sabrás que feligrés quiere decir hijo de la Iglesia... Pero, como en familia, hay hijos e hijos...

Hay feligrés que saluda con benevolencia al Sr. Cura, va a misa algún domingo que otro y asiste a la procesión del Santo Cristo. Yo los llamaría **Feligrés de la puerta**. Si llegan, pasan la puerta, pero no mucho más allá.

Hay otros que mandan a sus hijos al catecismo. Ven con buenos ojos que su mujer sea catequista y, si se descuidan, acuden a misa de cuando en cuando. Son los **feligrés de la última columna**.

Luego están los que ya se sientan y comulgan una vez al año, cuando viene el padre cuaresmero. Se tienen por **cristianos cumplidos** y dan cien pesetas en la colecta.

Existe el **feligrés crítico**. Sabe, o cree saber, todo lo que dicen los Papas, el Concilio y el Opus Dei... Se sabe de memoria las veces que el Pater se comió el gloria o se inventó la oración final. Para él los curas a veces son insensatos, a veces ignorantes, otras pasables... El feligrés crítico echará de menos en San Pedro la sotana "hasta ésas hemos llegado".

No sé si existe ya el **feligrés progre**. Para él todo ha de ser liberación, concienzación, inculturación, encarnación, dinamización... ó.ñ. ó.ñ. Éste pudiera ser

muy feligrés si tuviera más humildad, caridad, bondad... ad... ad... ad.

Existe el **integrista**. La iglesia es poco dura, poco exigente. La moral está en bancarrota: el mundo, a la deriva; las fuerzas del mal, triunfantes... Y mientras el clero es blando, dialogante. A éstos les sobra miedo, desconfianza, soberbia... falta de fe en el Espíritu Santo... que todavía funciona... Y les vendrá bien echarnos una mano en el trabajo.

Y existe el **hombre y la mujer sencillos**, que sin proclamar, sin visiones, sin mesianismos echan una mano en la tarea de ser apóstoles. Trabajan con honradez y son buenos compañeros de tajo. Son buenos vecinos, sin saberlo ni proclamarlo. Saben vivir la misa como un encuentro con Dios y con los demás, ayudan a los pobres y a los indefensos.

Viendo sus vidas honradas, sencillas, nobles, recuerdo las palabras de Jesús: "sois luz del mundo..." Y es verdad: su sonrisa, su atención a los demás, su espíritu servicial tiene algo de luminoso y sereno.

Irradia paz.

También de estos feligrés hay en el rebaño del Buen Pastor. Nosotros intentamos dentro de nuestra fragilidad, recordar hacer presente hoy, esa presencia invisible y misteriosa que confesamos como Espíritu, el Espíritu del Padre y del Hijo.

No sé si esto, Ramiro, te sonará a música celestial. De todos modos te despidió como tú hiciste. "Ya sabes dónde tienes a tu cura".

A mandar.

José Espiña Álvarez

(Del "full dominical" 1-juliol-1990).

SALUT

ES CONVENIENT VACUNAR-SE CONTRA LA GRIP

La grip es una malaltia relativament benigna, produïda per un virus (el virus de la grip), del qual n'existeixen algunes varietats.

Dic "relativament" benigna per dues raons:

Primer perquè, de temps en temps, el virus està sotmès a mutacions i aquest fet dona lloc a fortes epidèmies que afecten a una gran part de la població, que es troba desprotegida i sense defenses davant el virus mutant (és a dir la nova varietat de virus originada com a conseqüència de la mutació).

I segon perquè, depenent de l'estat de salut de la persona que pateix la malaltia (en aquest cas la grip), aquesta pot donar lloc a un cert nombre de complicacions. Les persones d'edat i aquelles que pateixen una malaltia crònica dels bronquis o dels pulmons, poden veure agreujades les seves dolències per causa de la infecció gripal.

Per altra banda cal recordar, com ja he explicat altres vegades, que les malalties produïdes pels virus no tenen un tractament específic. Què vol dir això?

Que no coneix, ara per ara, cap medicament capaç d'actuar directament contra el virus; de manera que quan un virus infecta el nostre organisme, l'única cosa que podem fer és aliviar els símptomes que produeix aquesta infecció i esperar que les nostres defenses naturals eliminin el virus com més aviat millor.

Si tenim en compte tot això:

- que es una malaltia generalment benigna.
- excepte quan es pateixen altres malalties que es poguessin agreujar amb el grip.
- i que no hi ha manera d'actuar directament damunt el virus amb els medicaments que es coneixen.

i hi afegim que s'encomana molt fàcilment.

Aviat podrem treure algunes conclusions:

- Que no caldrà que es vacuni tothom.
- I que es d'aconsellar que ho facin LES PERSONES MES EXPOSADES, LES DE MES EDAT I AQUELLES QUE PEL FET DE PATIR UNA MALALTIA CRONICA VOLEN EVITAR COMPLICACIONS O AGREUJAMENT D'AQUESTA MALALTIA.

Ara es el moment per vacunar-se. Si teniu dubtes, el metge s'estima més prevenir que curar, per això estarà content que el consulteu.

Isabel Garau Llinas

Convendria aclarir que quan va sortir el tema de la hipertensió, per una errada involuntària (sembla que l'ordinador es va menjar una ratlla) no vau poder llegir que els que tenen hipertensió han de cuinar sense sal i no han de consumir menjars que de per si ja duen sal. Però l'ordinador golafre es va menjar el consell.

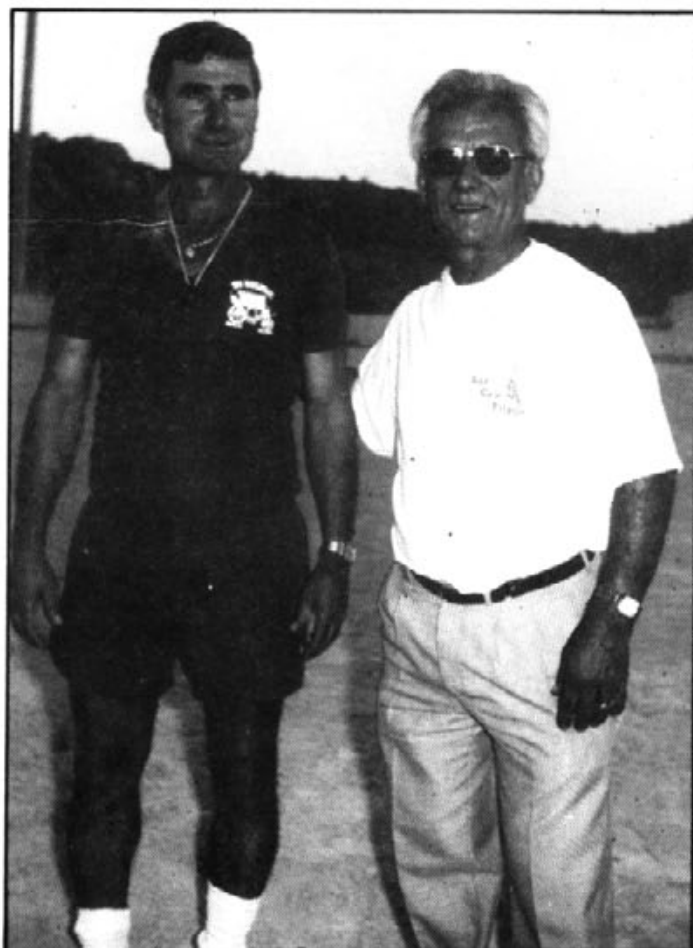
EL FUTBOL

El Montaura lider a la 5ª Jornada.

El Montaura com diu l'encapsalament ja és Lider compartint amb el CIDE amb 8 punts i 2 positius amb 5 partits jugats.

Abans de passar el resum dels partits jugats farem una petita història de les altes, baixes i canvis que hi ha hagut respecta a la temporada passada.

Com varem anunciar al darrer número de la revista l'entrenador Rafel Gonzalez mos va deixar fent-se càrrec de l'equip MANOLO ESCUDERO.

Respecta als jugadors nous, hem fitxat el següents:

Arnau Morro, Inquer procedent del C.D. SALLISTA.

Joan Perello, Inquer procedent del C.D. SALLISTA.

Manolo Moreno, Inquer procedent del C.D. SALLISTA.

Antoni Gálvez, Lloseti procedent del C.D. LLOSETENSE.

Biel Moranta, Mancorí procedent del C.D. MARGARITENSE.

Cal destacar que son 5 importants reforços cara a aconseguir una molt bona classificació.

La Plantilla per a la temporada 90-91 queda composta pel següents jugadors:

PORTERS: Joan Martorell i Toni Martorell

DEFENSES: Amer, Cuenca, Villalonga, Pere-lló, Julio Galvez, Carlos, Colau.

MITXOS: Segarra, Arrom, Estrany, Juan Antonio, Morro, Toni Galvez, Feliu, Prats.

DEVENTERS: Moranta, Moreno, Amengual, Ribot, Costa.

ENTRENADOR: Manuel Escudero

DELEGATS: Guillem Martorell, Guillem Coll i Guillem Mateu.

El començament de la lliga ha estat molt bé en quant a resultats, pero no en joc.

Dels 5 partits jugats, s'han guanyat 4 i perduts 1, dins el nostre camp contra el Valldemossa.

Com a anècdota cal dir que aquestes 2 darreres temporades no havíem perdut cap partit de lliga a Mancor de la Vall.

Els partits jugats son:

MONTAURA	1	ALGAIDA	0
PLA DE NA TESA	1	MONTAURA	4
MONTAURA	0	VALLDEMOSSA	1
STA. MARIA	0	MONTAURA	1
MONTAURA	3	MARIENSE	1

MONTAURA 1 ALGAIDA 0

Primer partit de la temporada i primers punts aconseguits davant un gran equip que va descendir de categoria. Gran assistència de públic com es normal. Va esser un partit molt disputat per part dels dos equips jugat amb esportivitat i que el públic ho va passar de lo millor.

El gol el marcà: Toni Gálvez.

PLA DE NA TESA 1 MONTAURA 4

1er desplaçament fet amb autocar i victòria contundent dins un camp difícil a on la temporada passada perderem per 5-0.

Molt bon partit jugat per el Montaura que en tot moment va esser molt superior al Pla de Na Tesa.

El gols marcaren: Toni Galvez (2), Segarra i Feliu.

MONTAURA 0 VALLDEMOSA 1

Primera derrota amb decepció i importància davant un equip que no va mereixer guanyar-nos, ja que amb l'única ocasió que tengueren mos marcaren mentres que el Montaura va atacar tot el partit sense gens de sort. De totes formes el Montaura tampoc va jugar cap gran partit.

Va esser un partit un poc violent com a resaca d'altres enfrontaments amb ells i motivat amb part per un element, jugador del Valldemossa que no es mereix trapitjar un camp de futbol.

Creim que lo millor de tot es oblidar totes aquestes rencilles i seguir mirant davant.

El Valldemossa va guanyar el partit sense més emparons.

SANTA MARIA 0 MONTAURA 1

Importants punts aconseguits davant un vell rival nostre. Gran partit el disputat pel Montaura que va dominar completament el partit.

Partit jugat amb molta esportivitat i com anècdota cal dir que l'àrbit pità el final 10 minuts abans del que tocava, havent de tornar el camp a jugar-los.

El gol el marcà Estrany des de 40 mts. Un gran gol.

MONTAURA 3 MARIENSE 1

Nova Victòria aconseguida davant un equip fluix, partit avorrit on no jugàrem bé, però aconseguirem els gols que ens donaren la victòria.

El Mariense es va adelantar el marcador 0-1. El públic no es va divertir.

Els gols marcaren: Arrom (Penalti), Amengual i Feliu.

Tancam la crònica esperant que a la pròxima edició quedem classificats igualment que ara i que l'equip consequesqui desplegar el futbol que sap fer.

Després heu tendrem tot.

Com sempre ENDAVANT MONTAURA.

Joan Martorell Vallori

B A S Q U E T

CLUB BASQUET JOVENTUT MONTAURA

Com podeu veure l'equip local de basquet torna a jugar a la temporada pròxima 90/91 amb la presència d'un nou equip que està compost per a la següent plantilla:

BASES:	Gabriel Martorell	Mancori
	Llorenç Morro	Mancori
ALEROS:	Llorenç Colom	Selvatgi
	Tomeu Morro "Morrovic"	Mancori
	Pere Amer	Mancori
	Bernat Mateu	Mancori
	Francesc Quetglas	Mancori
PIVOTS:	Jaume Grau	Mancori
	Tomeu Palou	Selvatgi
	Antoni Gual	Mancori

ENTRENADOR: Tomeu Garcia

DELEGATS: Guillem Morro i Jaume Morro.

El dia 15/09/90 es va fer la presentació de l'equip que va acabar amb la victòria de l'equip visitant. (C. MALLORCA). El resultat fou: B. MONTAURA 48
C. MALLORCA 55

Els anotadors foren:

G. Martorell	16 punts
L. Morro	10 punts
B. Mateu	10 punts
B. Morro	3 punts
P. Amer	5 punts
B. Palou	4 punts

El dia 20/09/90 vàrem anar a jugar a les festes de Biniamar on aconseguirem la 1ª victòria del nostre equip. El resultat fou: B. MONTAURA 79

C.B. XILVAR 65

Els anotadors foren:

T. Gual	6 punts
B. Martorell	22 punts
B. Mateu	10 punts
L. Colom	6 punts
J. Grau	4 punts
T. Palou	10 punts
P. Amer	3 punts
L. Morro	18 punts

I això és tot sobre l'equip local B. MONTAURA. Animariem a la gent de Mancor perquè ens venguin a animar.

EL CLUB BASQUET JOVENTUT MONTAURA, és l'equip de Mancor de la Vall.

FER-VOS SOCIS.

*Vina a animar
al teu equip!*

PER LLEPAR-SE ELS DITS

Temps de bunyols

Essent la primavera d'hivern, la tardor pels lletraferits, un temps especialment acostumat pel consum del típics bunyols, us oferim a continuació unes receptes tretes del llibre "LA CUYNA MALLORQUINA".

Si bé en el seu divertit pròleg l'anònim autor escriu que "Encara que jo sia pagès i nat a Biniarroy que és el llogueret més elevat de Mallorca y per lo mateix el més prop del cel, no per això deix de conèixer que he estat de terra i he terratjat", sabem que el redactor fou Pere d'Alcàntara Penya i Nicolau, nat i mort a Ciutat els anys 1823 i 1906 respectivament

BUNYOLS

Tendrás un poch de llevat amb aigo; per mitx aumut de farina hey posarás deu ous y quatre unses de sucre; heu mesclarás bé y ferás els bunyols que te sortiran molt bons. Si dices tovar la pasta serán millors.

Jo supòs que ja sabs que els bunyols se couen dins oli que bull.

BUNYOLS ASMOTLATS

Los pots fer amb un motlo de llauna y amb un altre motlet los ferás el forat. Fets, los pots fregir dins una pella amb molt d'oli tambe los pots fer coure al forn, pero han d'esser ben cuyts. La pasta per aquests bunyols ha d'esser la pasta dels rollos, y quant los asmotlarás la pasta ahont posarás el motlo ha de tenir un dit de gruixa.

BUNYOLS DE PASTA RAMBA

Per fé aquesta casta de bunyols prendrás pasta de coca y l'aclarirás amb ous o algo fins qu'estiga bé de fluixa per fer bunyols. Abans l'has de deixar tovar.

BUNYOLS DE PATATA

Se bull una lliura y mitja de patates y se pica. S'hi mesclan vuit vermeys d'ou, els blanchs en sabonera y un poch de farina.

BUNYOLS DE VENT

Per cada lliure de farina posarás dues escudelles mitjanseres d'aigo y una d'oli dins una cassola o pella y en bullir hey tirarás la farina apoch a poch, remenat sempre seguit per baix ab una cuera o espátula porque no s'aferr. Per coneixe quant es cuyta, ab lo guinavet tayarás la pasta y si no s'aferra es senyal de que es cuyta. Millò se coneix si es cuyta la pasta quant se desferra del cul de la pella al remenaria, quedant la pella de tot neta. Si es massa cuyta se tornarà aferrá, per axó estarás alerta. Després posarás la pasta dins un canyom o torcabagues fins que sia freda, la tornarás posar dins un ribell y hey posarás una dotsena d'ous, d'un en un, per cada lliura de farina.

BUNYOLS D'ARROS AB LLET

Quit l'arrós com s'ha dit en la primera part d'aquesta obra, el picarás bé dins un murté de pedra y posat dins un ribell hey mesclarás farina de xexa ben recolada fins que la pasta sia ben dura. Després hey posarás ous fins que la pasta se torn aclair al punt de ferne bunyols.

Quant tirarás els bunyols dins la pella l'oli no ha de bullir molt fort, porque convé que se cogan a poch poch. En esser cuits los treurás y los posarás dins un plat ab mel y sucre.

ALTRES BUNYOLS DE VENT

Per un aumut de farina posarás set o vuit escudelles d'aygo dins un ribell y comensarás a posarhi la farina remanant sempre de continuo y posanthi un ratjet d'oli; quant la pasta estarà lligada o espessa com la de fer bunyols ordinaris, la posarás dins un perol o cassola nova que no tenga clotets porque la pasta no s'hi aferr y se crem; la posarás al foc y amb una espátula o cuera de fusta comensarás a remanar per baix sense parar y per estar més segur podrás afagir-hi un ratjed d'oli y d'aquest modo la courás. Per saber si es cuita passarás per la pasta un tay de guinavet per veure si s'aferra o no, com je hem dit. Traurás la pasta en esser cuita, la deixarás refredar y hey anirás afagint ous d'en un en un fins a

Fou un home polifacètic: advocat, miniturista, arquitecte, escriptor i segons la contraportada del dit llibre "aficionat a menjar per viure". Transcrivim les receptes en l'ortografia pre-fabraiana, tal com apareix a la sèptima edició, sorgida de la tripografia de M. Nicolau de Felanitx a l'any 1.934. Segons Jaume Bover, estudiós dels llibres de cuina de les Balears, aquesta obra fou "Un best seller durant quasi cinquanta anys, la cartilla culinària de les nostres padrines". Per curiositat afegirem que la primera edició sortí de les premses a l'any 1886, a la dita ciuta de Felanitx, com les altres sis.

vint y quatre per cada aumut si la farina es molt bona, o tant sols de vint y dos a vint y tres si no hey es tant. Quant posarás els bunyols dins la pella l'oli ha de bullir, no molt fort porque crostaparien sino fluxet. Los anirás atupant fort mentres courán.

BUNYOLS DE PATATA

Vuit unses de patata bollida, tres unses de sucre, dues unses de sahím, un ou, una xicara d'oli, dues ensaimades crues del forn y una lliura de farina. Feta aquesta pasta ferás els bunyols y los courás.

ALTRES BUNYOLS DE VENT SENSILLS

Per cada aumut de farina vuit escudelles d'aigo de les d'Inca. Els bunyols han de posarse dins l'oli ben bullent.

BUNYOLS DE CREMA

Per una mesura de llet se necessiten 5 unses de farina, 3 ous, mitja copa d'aigordent y un pilot de sahím com una metla. Aquest sahím se fon dins una graxonera y s'hi va posant primé la farina y después la llet, remanant sempre. En esser dur, se retira des foc, se dexa refredar y s'hi afegexer, els ous ben batuts y s'aigordent. Se fan els bunyols a cuarades, tenguent en conta que s'oli no ha d'esser molt calent per fregirlos y que se los ha d'atupá mentres couen.

Domingo Llull.

Imatges d'ahir

Ha tornat començar un nou curs escolar i la gresca de l'al·lotea ha duit alegria als, durant l'estiu, silenciosos edificis escolars. Però aquest patí de ca ses monges no tornarà acollir cap grup d'alumnes com el de la fotografia. Això ja és temps passat. Si bé es cert que a mitjans dels anys quaranta hi havia pocs motius per estar alegres, creim que la serietat quasi trista d'aquests al·lots, més que a les dificultats en què es trobava embolicat el país, i que segur els escapaven del seu enteniment, es devia a la desconfiança envers al fotograf. Veure aquell desconegut, encara que popular a molts de llocs, en Mascaró de Maria de la Salut, ficant el cap davall d'un pedaç negre, dirigint-los aquell aparell, no els devia fer refiar-se'n.

Amb un règim dictatorial que s'autodeclarava etern, a ningú, ni remotament, no se li degué passar per la closca que, aquest nin del centre de la fotografia, entre dues germanes endolades per fer més tràgica la seva recent situació d'orfes de pare, arribàs a ésser elegit i reelegit batle del nostre poble, dins d'un estat lliure i democràtic i que per aquells anguniosos anys quaranta es donava per definitivament liquidat. Ara, precisament més que mai, vist cap on va el món, podem comprovar que les llibertats dels pobles són impossibles d'enterrar.

En Biel de Son Nadal.